

# Samenleven in verscheidenheid

in 10 figuren

---

WRR



# Samenleven in verscheidenheid

in 10 figuren

Nederland is uitgegroeid tot een dynamische migratiesamenleving die een grote aantrekkingskracht heeft op migranten uit alle delen van de wereld. Wat is de omvang en de aard van de internationale migratie naar Nederland? Wat zijn de gevolgen daarvan voor de buurt, de school en de arbeidsmarkt? En wat kunnen we doen om het samenleven van iedereen – nieuwkomers en gevestigde inwoners – te bevorderen? Dit wordt uiteengezet aan de hand van 10 figuren.

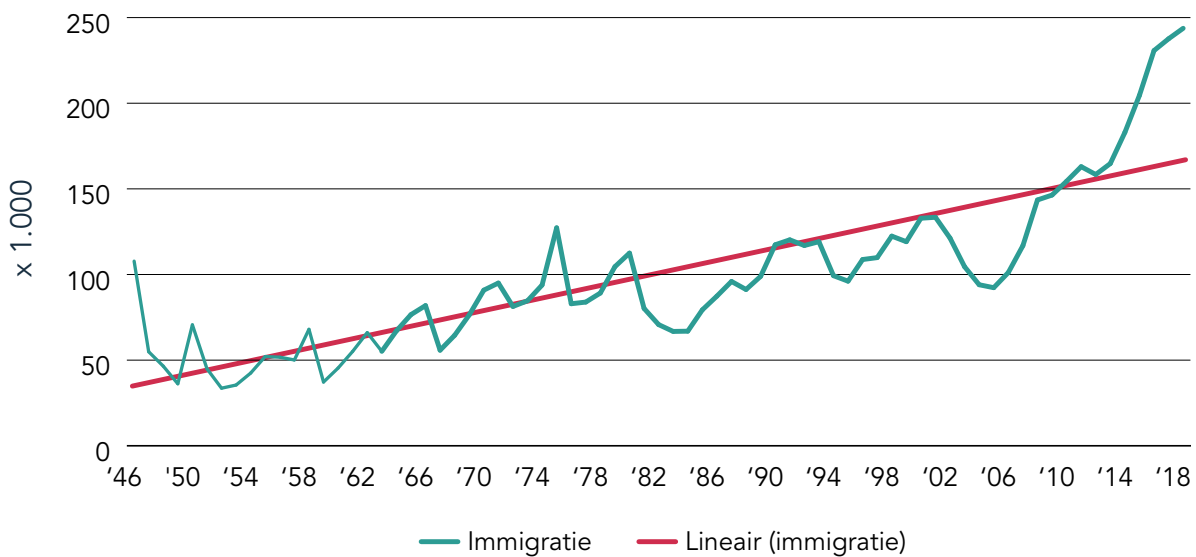
---

## Factsheet 1

## Toenemende internationale migratie

Nederland oefent een grote aantrekkingskracht uit op migranten. Figuur 1 laat zien dat ons land vanaf 2010 jaarlijks meer dan 150.000 migranten ontving en vanaf 2015 meer dan 200.000.

**Figuur 1.** Migratie naar Nederland, 1946-2018



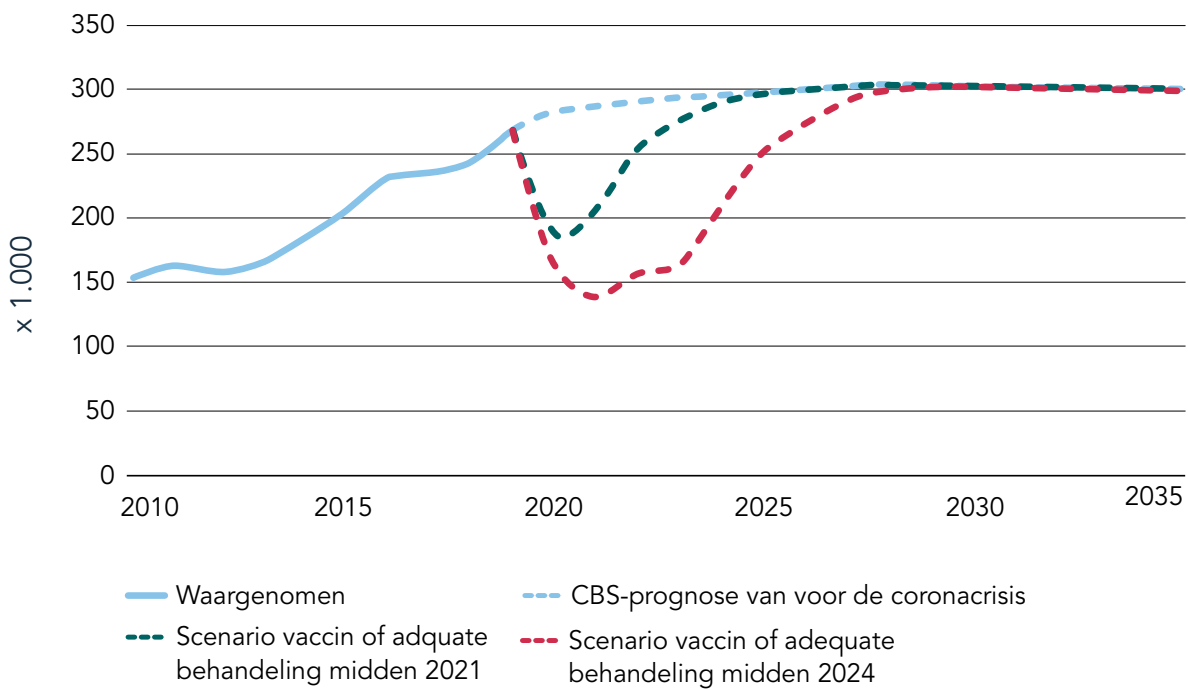
© WRR 2020 | Bron: CBS

## Factsheet 2

## Internationale migratie zet zich voort na de coronapandemie

De coronapandemie zorgt op de korte termijn voor een afname van de internationale migratie. De verwachting van het CBS is dat de internationale migratiepatronen zich voortzetten wanneer de pandemie voorbij is. Dat geldt zowel voor het scenario waarin er halverwege 2021 een vaccin of een goede behandelingsmethode is, als voor het scenario waarin het duurt tot 2024 voordat er een vaccin of een adequate behandeling is.

**Figuur 2.** Twee scenario's voor het verloop van de COVID-19-pandemie en de immigratie naar Nederland, 2010-2035



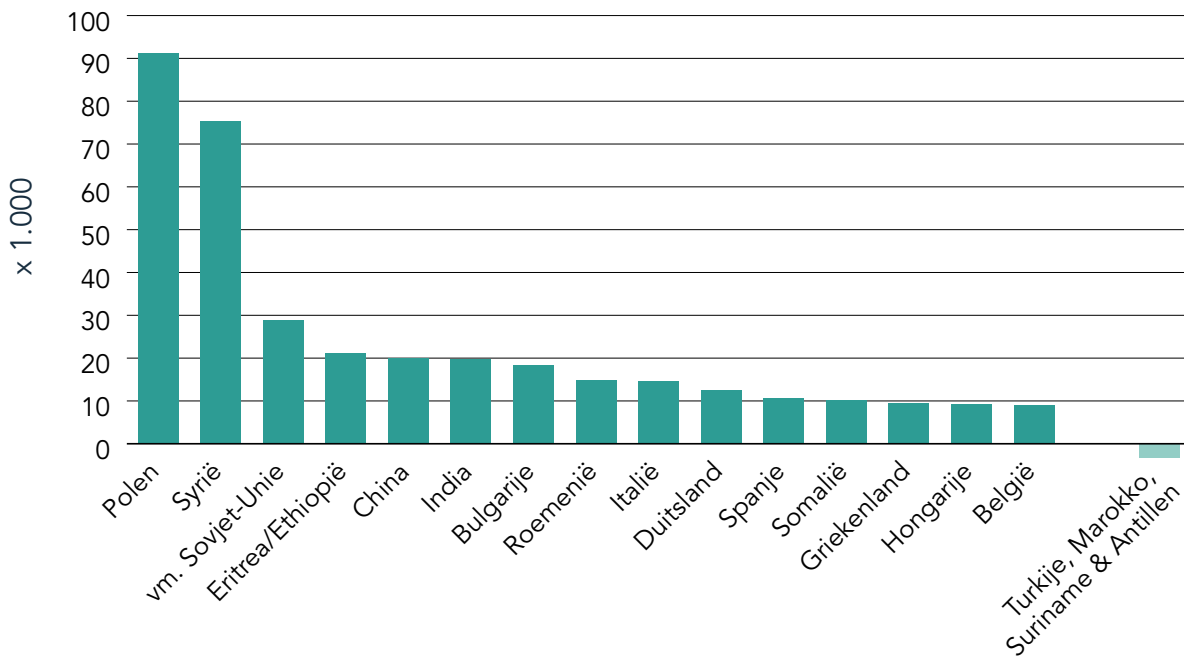
Bron: CBS

## Factsheet 3

## Meer verscheidenheid naar herkomstlanden

In de vorige eeuw kwamen de meeste migranten uit onze buurlanden, uit de voormalige koloniën en uit Marokko en Turkije. Tegenwoordig komen migranten uit alle delen van de wereld. Hierdoor neemt de verscheidenheid naar herkomst in ons land toe. Figuur 3 geeft de top 15 weer van nettomigratielanden voor de periode 2008-2018. De klassieke herkomstlanden Turkije, Marokko, Suriname en de Antillen komen daarin niet meer voor. De nettomigratie voor die landen was in die periode zelfs negatief: van die groepen verlieten meer mensen Nederland dan er binnenkwamen.

**Figuur 3.** Top 15 nettomigratie, 2008-2018 (naar herkomstgroep; excl. NL)



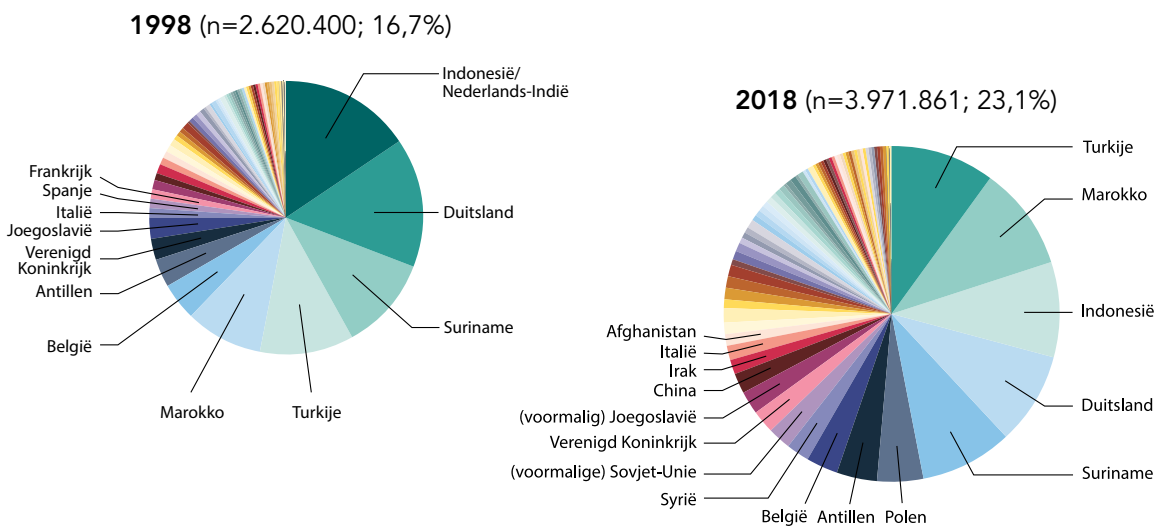
© WRR 2020 | Bron: CBS

## Factsheet 4

## Meer verscheidenheid naar herkomstlanden

Het aantal personen met een migratieachtergrond nam in Nederland toe met meer dan 1,3 miljoen in de periode 1998-2018. Ook de verscheidenheid naar herkomst nam toe. Het aandeel van de bevolking met een migratieachtergrond dat afkomstig is uit 'klassieke' herkomstlanden (Turkije, Marokko, Suriname en de Antillen, Indonesië/Nederlands-Indië, Duitsland en België) daalde van 70 procent in 1998 naar 54 procent in 2018.

**Figuur 4.** De omvang van en de onderverdeling in verschillende herkomstgroepen van de bevolking met een migratieachtergrond op 1 januari 1998 en 2018

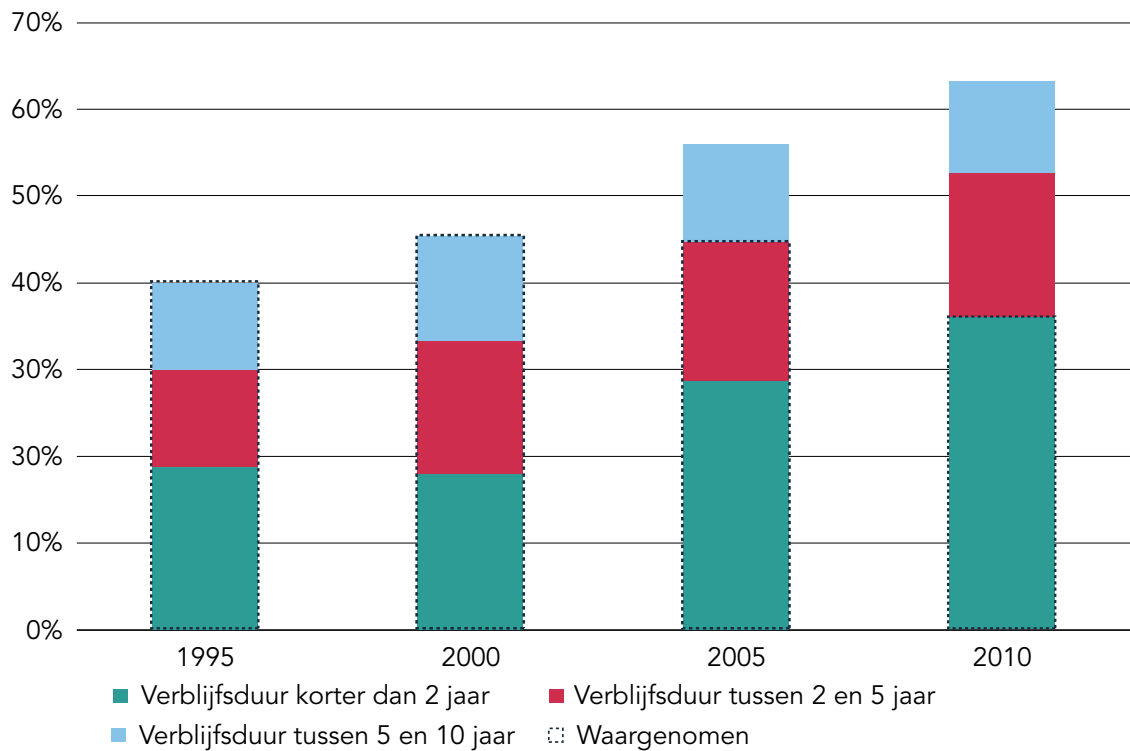


## Factsheet 5

## Meer migranten verblijven tijdelijk in Nederland

Steeds meer migranten zijn passanten en vertrekken na een tijdelijk verblijf weer uit ons land. Figuur 5 laat zien dat van de immigranten die in 1995 naar Nederland kwamen, binnen twee jaar bijna 20 procent weer was vertrokken. Van de migranten die in 2010 naar Nederland kwamen, was dat al ruim een derde. En de verwachting van het CBS was dat na vijf jaar iets meer dan de helft, en na tien jaar zelfs meer dan 60 procent, van hen weer zou zijn vertrokken.

**Figuur 5.** Vertrekpercentage (waargenomen en prognose) van in het buitenland geboren immigranten naar jaar van immigratie en verblijfsduur in Nederland



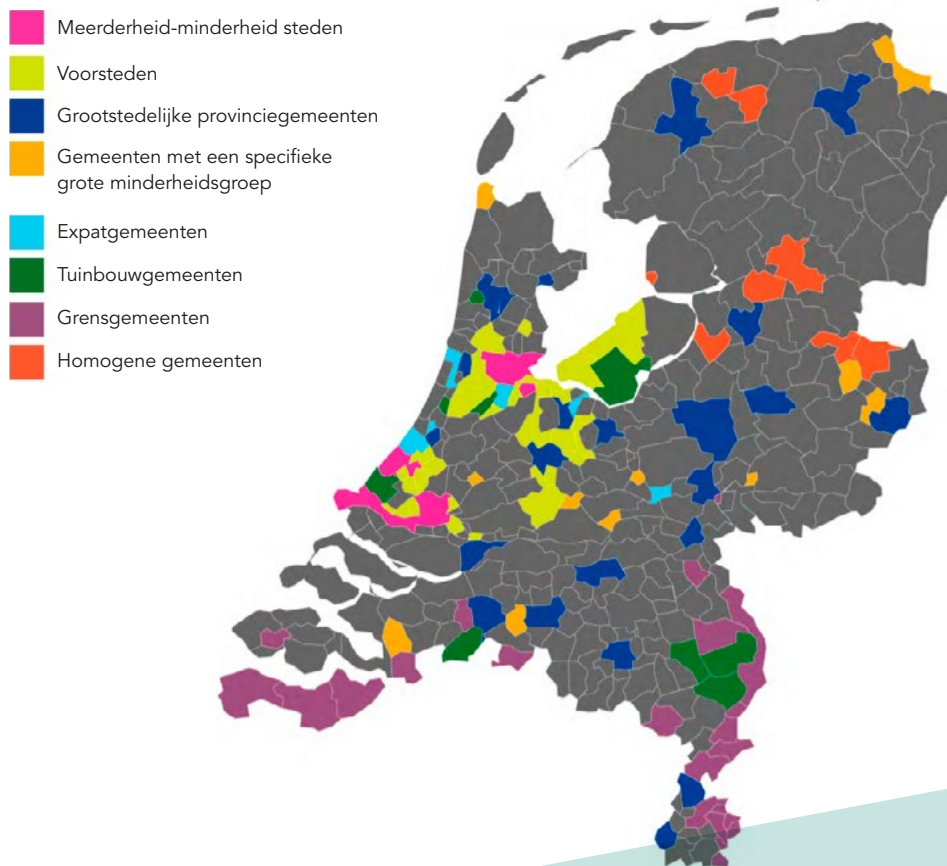
Bron: CBS 2014

## Factsheet 6

# Meer variatie tussen gemeenten

De nieuwe migranten wonen niet in gelijke mate over ons land verspreid. Dat geldt evenzeer voor de ‘klassieke’ migrantengroepen en hun kinderen. De aanwezigheid van migranten beperkt zich allang niet meer tot de grote steden. Naast de doorsnee Nederlandse gemeente onderscheidt dit rapport acht verschillende typen gemeenten (zie figuur 6).

**Figuur 6.** Voorbeelden van verschillende typen gemeenten



Bron: VNG 2020: 39

## 8 typen gemeenten qua verscheidenheid



Meerderheid-minderheden steden



Voorsteden



Grootstedelijke provinciegemeenten



Middelgrote gemeenten met één specifieke grote minderheidsgroep



Expatgemeenten



Tuinbouwgemeenten



Grensgemeenten



Homogene gemeenten

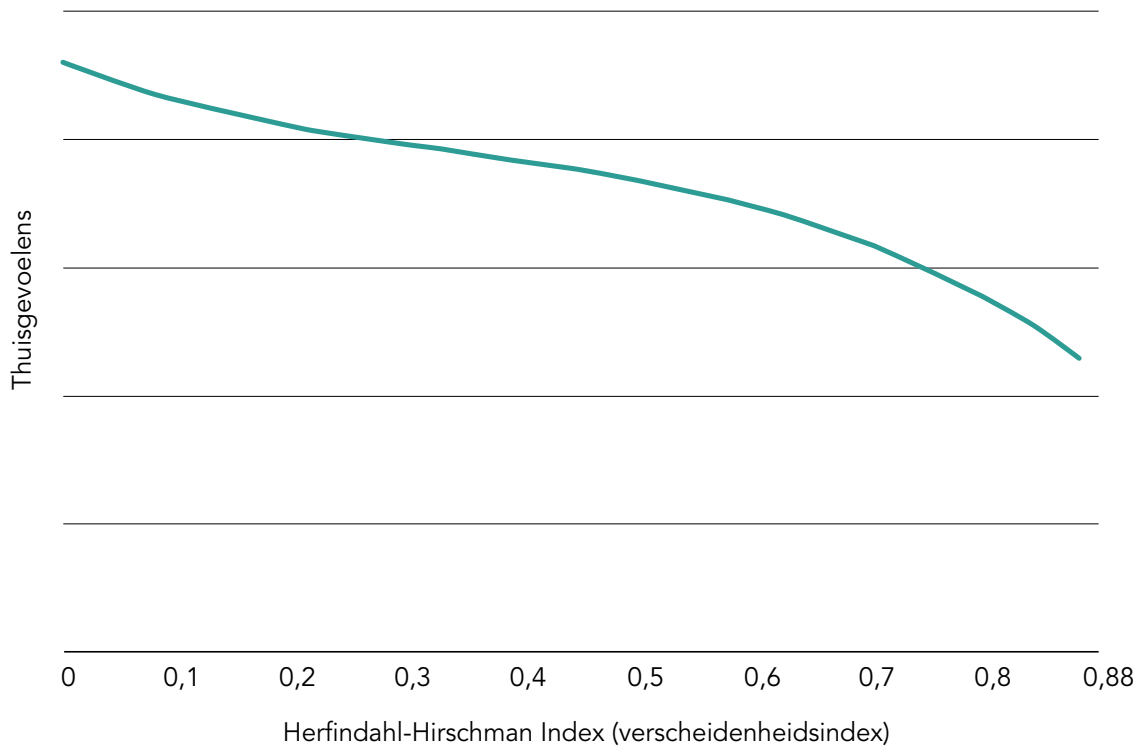


## Factsheet 7

## De buurt: meer verscheidenheid, minder thuis voelen

De toegenomen verscheidenheid naar herkomst en de grotere vlottendheid maken het samenleven ingewikkelder. Hoe groter de verscheidenheid naar herkomst, hoe groter de kans is dat bewoners zich minder thuis voelen bij de mensen die in de buurt wonen. Dit doet zich ook voor in de sociaal-economisch sterkere buurten en het geldt niet alleen voor bewoners met een Nederlandse achtergrond, maar ook voor sommige groepen bewoners met een migratieachtergrond.

**Figuur 7.** De relatie tussen verscheidenheid naar herkomst en de mate van je thuis voelen



Bron: WRR 2018

## Factsheet 8

## Scholen en verenigingen: verscheidenheid en vlottendheid zetten samenhang onder druk

De grote verscheidenheid en vlottendheid maken ook op scholen en verenigingen het samenleven ingewikkelder. Voor sommige scholen leidt een hoge mobiliteit bijvoorbeeld tot een lastig voorspelbare zijinstroom en uitstroom van migrantenleerlingen. Steeds vaker fungeren scholen als een 'doorgangshuis' voor kinderen van kenniswerkers, EU-arbeidsmigranten en vluchtelingen. Op scholen met een hoge verscheidenheid is extra professionaliteit nodig om het samenleven in goede banen te leiden.

**Figuur 8.** De school als doorgangshuis



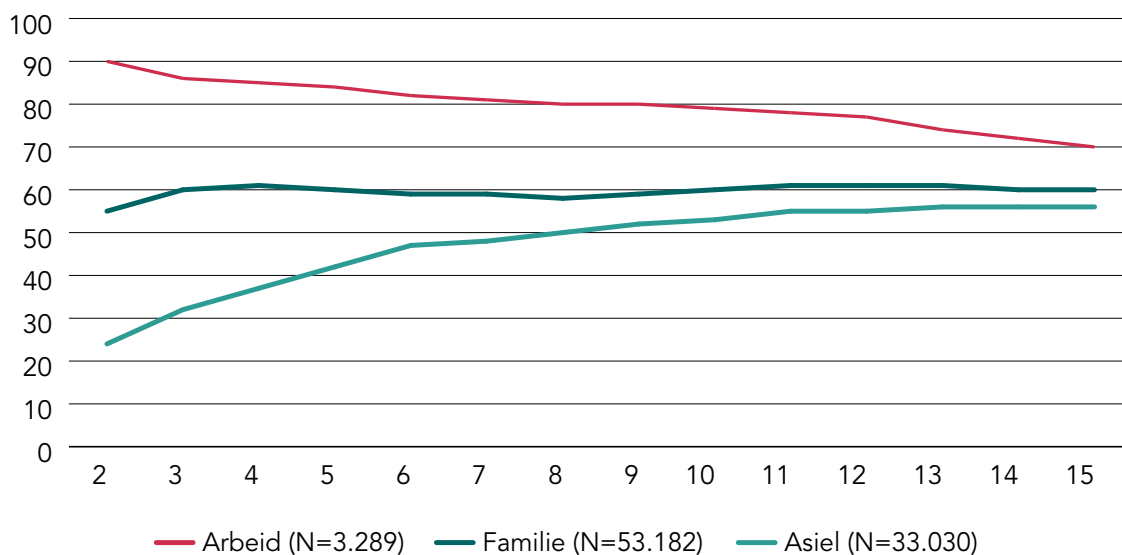
Bron: WRR 2020

## Factsheet 9

## Betaald werk: sommige groepen hebben grote afstand tot de arbeidsmarkt

Een deel van de migranten die naar Nederland komen, zoals kennismigranten, heeft een sterke positie op de arbeidsmarkt. Ook de migranten uit Midden- en Oost-Europa hebben een hoge arbeidsparticipatie, zij het dat zij vaak flexibele en onzekere banen hebben. Maar er zijn ook groepen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, waaronder asiel- en gezinsmigranten. Na een verblijf van acht jaar in Nederland heeft minder dan de helft van de asielmigranten, die zich tussen 1995 en 1999 in Nederland vestigden, een betaalde baan van meer dan acht uur per week.

**Figuur 9.** Werkzaam (> 8 uur per week) in percentages per migratiemotief, instroomcohort 1995-1999 naar aantal verblijfsjaren in Nederland



Bron: WRR 2020

## Factsheet 10

# Samenleven in verscheidenheid: een beleidsagenda

Er is structureel beleid van de overheid nodig om het samenleven van alle burgers te bevorderen. Gemeenten spelen daarbij een sleutelrol. De rijksoverheid moet gemeenten voldoende beleidsruimte en financiële middelen geven en rekening houden met grote lokale verschillen. Een actief en structureel overheidsbeleid kent vier belangrijke bouwstenen.

**Figuur 10.** Samenleven in verscheidenheid: een beleidsagenda

## 1. Verbeter de ontvangst en inburgering van alle migranten

- Vergroot de verantwoordelijkheid van gemeenten bij de vestiging van migranten.
- Creëer ontvangstvoorzieningen voor alle migranten.
- Zorg voor gedifferentieerde inburgeringsvoorzieningen voor alle migranten.

## 2. Stimuleer de sociale samenhang

- Zorg voor een goede fysieke en sociale infrastructuur op buurtniveau.
- Versterk de interculturele competenties in publieke sectoren zoals het onderwijs.
- Handhaaf de basisregels van het samenleven.

## 3. Zet in op arbeidsdeelname

- Maak meer werk van het bestrijden van arbeidsmarktdiscriminatie.
- Investeer in actief arbeidsmarktbeleid met meer aandacht voor preventie.
- Geef gemeenten meer regie bij inburgering.

## 4. Maak migratiebeleid meer dienstbaar aan sociale samenhang en arbeidsdeelname

- Overweeg om bij het afgeven van tewerkstellingsvergunningen voor werknemers van buiten de Europese Unie ook rekening te houden met de maatschappelijke kosten rond huisvesting, onderwijs en inburgering.
- Houd rekening met het incorporatievermogen van de samenleving bij asielmigratie.

